

SENTÈNCIA ABSOLUTÒRIA EN EL «CAS BALLESTEROS»

La guerra bruta, més fàcil

La resolució del Suprem deixant sense efectivitat la condemna contra el comissari Ballesteros fa difícil, d'ara endavant, traure a la llum qualsevol involucració dins la «guerra bruta».

Xabier Oleaga (Sant Sebastià)

Seguir la pista d'un policia que pot estar involucrat en afers de guerra bruta serà a partir d'ara més difícil. El precedent del «Cas Ballesteros» marcarà càtedra en la jurisprudència espanyola, després de la sentència emesa pel Tribunal Suprem, i els fils de la investigació policial es tallaran «en el lloc que corresponga». Aquesta és l'opinió generalitzada entre els advocats bascos i la de magistrats demòcrates, com a conseqüència de l'experiència extreta arran d'aquest afer.

Els advocats, que habitualment han de defensar davant els tribunals ciutadans bascos agredits en els seus drets per la policia, no foren sorpresos per la sentència. «El 90 per cent dels recursos que arriben fins al Tribunal Suprem es solucionen donant la raó al fiscal», afirmà un d'aquests advocats. El fiscal, precisament en aquest cas, «disculpà el comportament del comissari Ballesteros, qualificat i reafirmat pel Suprem mateix com a «denegació d'auxili a la justícia».

L'estadística no fou, però, l'argument que alimentà el pessimisme dels advocats. Diuen que hi hagué intervenció del fiscal general de l'estat, i que «aquest transmet la veu del govern». És l'opinió estesa, no sempre manifestada *off the record*, entre advocats i polítics bascos.

El «Cas Ballesteros» fou una derivació del «Cas Hendayais», els orígens del qual es remunten al novembre de 1980, exactament al dia 23. «Es declara provat que en aquesta data

Dalt, Mikel Castells, l'advocat que ha dut el cas. Baix, el comissari Ballesteros.

de la policia espanyola». Aquest text, que admet la possibilitat que els tres individus que tan aparatosamente travessaren la frontera fossin els mateixos que ocasionaren els sagnants fets d'Hendaia, pertany a la sentència dictada pel Tribunal Suprem, absolent el responsable policial dels fugitius.

La mateixa sentència relata que els tres sospitosos foren «detinguts per la guàrdia civil i lliurats a l'inspector de servei Sanz Calvino, que, en companyia de l'inspector Díaz Torres, els introduí en la caserna policial i al qual manifestaren que eren col·laboradors policials i que telefonassen al número 222791 de Madrid, per comprovar-ho». «Efectuada la telefonada, contestà qui s'identificà com senyor Pacheco (Antonio González Pacheco, col·laborador directe i immediat de Manuel Ballesteros García, en la Comissaria General d'Informació) —així presenta la sentència al policia conegut pel sobrenom de «Billy el niño»— l'inspector de servei li manifestà què havia passat i la presència allí

d'un tal Michel i uns altres que deien ser col·laboradors seus. Sense que els individus parlaven personalment amb Pacheco, aquest contestà textualment, segons el llibre de telefonemes de la caserna, que ja estava assabentat de l'afer».

Eren les set i quart del vespre d'un diumenge. Mentre Billy el Nino iniciava les gestions per localitzar el seu superior, Ballesteros, des de la frontera, els policies comprovaren que el número esmentat corresponia, efectivament, a la Brigada d'Operacions amb seu a Madrid. Després de gestions i comprovacions, el comissari Pacheco telefonà a Irun i ordenà que «se'ls deixi marxar al més aviat possible amb totes les facilitats».

Els policies francesos, al seu torn, no quedaren impassibles durant tot aquest temps. «En aquest interval i de forma contínua —relata el text jurídic— funcionaris de frontera gals reclamaven la devolució del vehicle (matrícula francesa) i el lliurament dels fugitius, al principi d'una forma rutinària, com s'acostuma a fer en aquests casos, i representant la normativa internacional que s'hi ha d'aplicar. «Poc més tard —afegeix—, en tenir coneixement la policia francesa que la matrícula del vehicle era falsa i, més tard, de l'atemptat d'Hendaia, d'una manera més vehement».

Els policies espanyols respongueren a aquests requeriments sempre en sentit negatiu. En algun moment determinat, arribaren a apagar el llum de l'habitació on hi havia els fugitius perquè els policies gals no els poguessin reconèixer a través dels vidres de les finestres.

Cap a les deu de la nit acabà, amb la llibertat dels detinguts, que van fugir en el mateix cotxe, l'operació realitzada en l'Hendayais, dirigida contra refugiats polítics bascos i que acabà amb la vida de dues persones i causà ferides a més d'una dotzena. Cap dels ferits no era refugiat. L'acció va ser reivindicada per un autoanomenat Comando Delta del BVE (Batallón Vasco Español).

Els francesos, que recordaren els casos en què havien accedit al lliurament de pròfugs provinents de l'Estat espanyol, mantingueren encesa per un temps la flama de les seues reclama-

cions, però, finalment, les relacions diplomàtiques acabaren per tancar l'afer, fins a encaixonar-lo en l'oblit.

Fet i fet, els jutges francesos demanaren la declaració del comissari Ballesteros durant la investigació judicial del «Cas Hendayais». El tràmit acabà amb una negativa rotunda, no exempta de tons arrogants, del comissari i tota la classe policial espanyola cap a la sol·licitud esmentada. Van ser moments d'una certa tibantor en les relacions diplomàtiques hispano-franceses. Al Parlament espanyol es

Miguel Ballesteros, amb el governador civil de Navarra.

succeïren exigències per part de l'oposició a la UCD, aleshores encapçalada pel PSOE, però tot quedà en això. Les relacions posteriors a l'arribada del PSOE al govern espanyol acabaren per enterrar friccions.

Tots aquests esdeveniments foren seguits amb particular interès a Euskadi. Les mobilitzacions a ambdues bandes de la *muga* (frontera) s'esdevingueren un dia i un altre, entre soteraments, assemblees i manifestacions. L'advocat Mikel Castells, representant de l'acusació particular empresa pels ajuntaments d'Orexa, Leaburu-Gaztelu, Lizartza Hernani i els regidors d'Herri Batasuna en la corporació de Sant Sebastià, inicià una àrdua tasca d'investigació sobre el cas.

La negativa de Ballesteros a declarar davant els jutges francesos ocasionà el tancament del «Cas Hendayais». A Sant Sebastià, tanmateix, Castells aconseguí que el Jutjat d'Instrucció número tres reobris el sumari, amb elements nous que el lletrat hi aportà.

Cap dels requeriments dirigits a Ballesteros donà un fruit positiu. El comissari afirmà saber la identitat dels fugitius, però es va negar rotundament a facilitar-ne els noms. Castells mostrà proves fotogràfiques amb els quals tractava de demostrar que un dels fugitius fou Jean Pierre Cherid, mercenari del GAL mort al març de 1984, quan manipulava una bomba.

I el vaivé de diligències judicials acabà amb Manuel Ballesteros al banc dels acusats, el 14 de maig de 1985. Junt amb ell assistiren a l'audiència provincial donostiarra, en qualitat de testimonis, el ministre Juan José Rosón i els responsables policials Francisco Laina, Jesús Martínez Torres i Francisco Álvarez Coma, entre d'altres.

El resultat de la vista va ser una sentència condemnatòria contra Ballesteros. Tres anys d'inhabilitació professional i cent mil pessetes de multa va ser el dictamen dels jutges. L'advocat Castells havia demanat deu anys d'inhabilitació professional. El comissari, ferit l'orgull personal i professional, amb la solidaritat de la classe policial, recorregué la sentència. Aquest va ser el motiu de la vista celebrada davant el Suprem el passat onze de març. La sentència: absolt del delictes de denegació d'auxili.

Els magistrats de l'alt tribunal espanyol, tot i reconèixer que la policia te «inherents deures de cooperació i auxili incondicionats», com també que «és principi bàsic d'una comunitat que es constitueix com a estat de dret i que propugna com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat la justícia i la igualtat, i no mantenir intolerables privilegis d'impunitat», encara després d'aquest reconeixement, doncs, manté que en el comissari Ballesteros no hi hagué «mala intenció en negar auxili a la justícia».

Segons el Tribunal Suprem, Ballesteros optà per amagar la identitat dels seus confidents, «en la creença errònia que els bens jurídics a la protecció dels quals atenia eren superiors i l'autoritzaven a obrar como ho féu.»

El Col·lectiu Jutges per a la Democràcia ha considerat «molt perillosa» aquesta sentència. El Sindicat Professional de la Policia Uniformada, s'ha felicitat pel resultat del cas, insistint que «l'harmonia torna a regnar» entre jutges i policies. Anuncià un homenatge a Ballesteros. El comissari manifestà als mitjans informatius: «Potser algun dia en parlaré». □